

۲۳۰۲۸۲۰

به نام خدا

توشه‌ای از تاریخ

کلیله

و مردم

www.ketab.ir

تألیف: اکبر افاضلی

سرناسه	: افاضلی، اکبر، - ۱۳۰۹
عنوان و نام پدیدآور	: توشه‌ای از تاریخ کلیانگان و مردم آن / تالیف: اکبر افاضلی
مشخصات نشر	: تهران: ابجد، ۱۳۷۳.
مشخصات ظاهری	: و، ۲۳۷ ص. مصور، نقشه، جدول، نمونه
شابک	: ۶-۱-۹۴۰۳۷-۶۲۲-۹۷۸
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۳۷-۲۳۶
موضوع	: کلیانگان — تاریخ
رده بندی کنگره	: DSRT۱۱۷/۳ الف ۱۷۱۳۷۳
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۹۳۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۴۷-۷۳ م

www.ketab.ir

توشه‌ای از تاریخ کلیانگان و مردم آن

اکبر افاضلی

ویراستار: فاطمه خوشبخت مروی

چاپ و صحافی: محسن / چاپ دوم / سال ۱۴۰۱

قطع: وزیری / ۲۳۷ صفحه / تیراژ: ۱۰۰ جلد

شابک: ۶-۱-۹۴۰۳۷-۶۲۲-۹۷۸

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.»

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

تهران: خیابان انقلاب - مقابل دانشگاه تهران

خیابان ۱۲ فروردین - کوچه الوندی - پلاک ۱۶ - واحد ۱

☎ ۶۶۴۰۱۹۸۳-۶۶۴۱۵۱۰۳-۶۶۴۹۳۷۲۲

☎ ۰۹۱۰۱۲۲۸۱۸۵

📧 abjad.publication

✉ Mohsen.kermanipour@yahoo.com

فهرست

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
۱۱	موقعیت جغرافیائی گلپایگان
۱۱	کوههای گلپایگان
۱۳	معادن گلپایگان و اطراف آن
۱۶	رودخانه و سد گلپایگان
۱۹	کشاورزی در گلپایگان و حومه
۲۳	محصولات کشاورزی
۲۹	شرکت زراعی
۲۹	لورمش (لهرامش)
۳۲	دامپروری و مرغداری
۳۳	گاوداری سنتی در گلپایگان
۳۴	دامداری و گله‌داری
۳۸	جمعیت گلپایگان
۳۸	جمعیت دهات کنار رودخانه
۳۹	جمعیت دهات عربستان

۳۹	جمعیت دهات جلگه
۴۰	جمعیت دهات پشتکوه
۴۰	جمعیت روستاهای خوانسار
۴۱	جمعیت گلپایگان برابر آمار سرشماری ۱۳۶۵ شمسی
۴۱	جمعیت پشتکوه
۴۲	جمعیت جلگه
۴۲	جمعیت دهستان حومه
۴۳	جمعیت دهستان رحمت آباد
۴۳	جمعیت کنار رودخانه
۴۴	مناره دوران سلجوقی در شهر گلپایگان
۴۶	دوشیر سنگی جلوی مناره گلپایگان
۴۹	امامزاده سید السادات گلپایگان
۴۹	امامزاده ابوالفتح قریه وانشان
۵۰	مسجد جامع گلپایگان از دوران سلجوقیان
۵۴	مسجد سرآور
۵۵	بقعه هفده تن گلپایگان

صفحه	عنوان
۵۸	بقعه ناصر بن علی (ع)
۵۹	مساجد گلپایگان
۶۱	بازار چهارسوق گلپایگان
۶۳	نقش بازار
۶۷	منبت کاری و خاتم کاری
۶۹	قالی بافی در گلپایگان
۷۰	مشاغل سنتی
۷۱	خودکفائی نسبی
۷۱	کباب گلپایگان
۷۲	معماری در گلپایگان
۷۵	آثار قلاع قدیمی
۷۶	قلعه گبری
۷۷	پل رودخانه گلپایگان
۸۱	آموزش و پرورش گلپایگان
۸۴	مردم منطقه
۸۴	خاطره

صفحه	عنوان
۸۶	شعر گلپایگان
۸۶	تحصیل و امکانات آن در گلپایگان
۸۸	بهره‌وری از تخصص فارغ التحصیلان
۸۹	تأثیر لهجه و فرهنگ و رسانه‌های گروهی
۹۲	شعری به لهجه گلپایگانی
۹۷	آکه‌هی
۹۸	دست بی‌نمک
۹۹	گناه دیده و دل
۱۰۰	سرود آزادی
۱۰۲	مطالب نویسندگان در خصوص گلپایگان
۱۱۹	گذشته‌ای نه چندان دور
۱۲۰	حما‌م‌های عمومی
۱۲۶	حرف‌ها و خاطرات بزرگ‌ترها
۱۳۲	خاطرات آ‌محمد
۱۳۶	رجب علی چهارلنگ
۱۴۲	چراگاهی مناسب

۱۴۷	حکام دوره استبداد
۱۵۸	آخوند ملا محمد تقی
۱۶۲	ضرب المثلها
۱۶۶	ضرب المثلها با مفاهیم خاص
۱۶۹	چند دوبیتی
۱۷۰	مراسم ازدواج در گلپایگان
۱۷۹	ابوالشرف ناصح بن ظفر جرفادقانی
۱۷۹	نجیب الدین جرفادقانی
۱۸۳	میرزا حبیب الله جرفادقانی
۱۸۶	اسامی افراد سرشناس و مشاهیر منطقه
۱۸۶	مرحوم آیت الله گلپایگانی
۱۹۲	آیت الله صافی
۱۹۳	حجة الاسلام گلپایگانی
۱۹۵	اسامی نمایندگان گلپایگان
۱۹۹	دکتر عبد الله معظمی
۲۰۱	یهودیان ساکن در گلپایگان

صفحه	عنوان
۲۰۳	ضرورت راه آسفالت‌ه درجه یک
۲۰۴	خوانسار
۲۰۸	خمین
۲۱۳	امام خمینی قدس سره الشریف
۲۱۷	تعلیقات و ضمائم
۲۳۰	تأثیر انقلاب در شهر ما
۲۳۴	مادر
۲۳۶	منابع و ماخذ

www.ketab.ir

غرض از تألیف این رساله ادای وظیفه و ایفای فریضه ای نسبت به مام وطن و یک قسمت از سرزمین اصیل ایران است که ساکنانش در خلال تمام حوادث و رویدادهای تاریخی سهیم بوده اند.

ساکنین این منطقه به علت قناعت ذاتی و مناعت طبع، هرگز ادعائی نداشته اند و در نتیجه گلیایگان از نظر شهری، پیشرفتی در خور قدمت و سوابق تاریخی نکرده است و در گذشته برای تحریر تاریخ این شهر قدیمی قلم بر نداشته اند و کسی به فکر اینکه ممکن است همین رسم و رسومات و لهجه محلی که یادگار مشترک بین مردم این سرزمین و سایر نقاط باستانی ایران می باشد، نیفتاده است و اگر هم اقدامی شده باشد اکنون در دسترس ما نیست. در دوره های مختلف تاریخی چه بسیار حوادث گوناگون که باعث تغییر رفتار و یا تحول زندگی مردم این شهر کهن شده که امروز از آنها اطلاعی نداریم. با اینکه سال هاست شهرها و روستاهای کشور ایران از اغلب امکانات رفاهی برخوردارند و با توجه به اینکه دولت بودجه های کلانی در این راه صرف نموده و قدم های سریعی در روند رشد و توسعه همه جانبه برداشته است، متأسفانه به جهات مختلف و اغلب هم به علت بی توجهی و یا عدم آگاهی مسئولین امور شهری و اجتماعی در شهر گلیایگان غیر از چند مورد محدود آن هم در طرح و برنامه های عمومی کشور در سایر موارد نمود چشمگیری نداشته است. از علل گوناگونی که مردم کوچه و بازار نیز بر آن واقفند، نداشتن راه خوب با شهرهای مجاور می باشد. در سالهای اخیر، راه های ارتباطی گلیایگان به بعضی شهرهای اطراف با آسفالت سرد، با عرض کم جاده تا حدودی قابل رفت و آمد شده است.

با توجه به این که توسعه تجارت و کسب و کار و سهولت در مسأله حمل و نقل و همین طور سرمایه گذاری های اقتصادی بستگی به راه خوب دارد، توسعه خطوط ارتباطی گلیایگان با توجه به نیاز امروز و آینده در مورد عبور و مرور به اصفهان و کاشان و خمین و خوانسار و الیگودرز، بسیار لازم است.

امروزه هیچ نقطه ای از سطح زمین نیست که وجود آن بر ملل عالم غیر مکشوف مانده باشد و

تاریخ گلبایگان

هیچ قوم و ملتی نمی تواند در سرزمین مسکونی خود در بسته زندگی کند. وسایل ارتباط جمعی، وجود هواپیماهای مدرن و سفاین فضائی فاصله زمان و مکان را برداشته و عامل ارتباط مردم یک کشور با هم و با دیگر کشورها شده است و این امر در قبال فواید بسیار شاید زیان هایی را نیز در بر داشته باشد.

در گلبایگان مانند سایر نقاط ایران لهجه محلی و فرهنگ خاص منطقه در شرف تغییر و نابودی است (مثلاً القاء لهجه تهرانی و یا اصفهانی به علت امکانات رساناهای گروهی که در رادیو و تلویزیون دارند، صرف نظر از محاسن محاوره ای که در تغییر لهجه شنوندگان به علت مداومت مؤثر است، منتهی نه به اصالت خود این گونه لهجه ها). ممکن است علاوه بر تأثیر در لهجه و بیان کلمات آداب و رسوم مخصوص به یک منطقه را متأثر و به تدریج تغییر شکل داده که از اصل آن اثری نماند.

پس اطلاعاتی ولو ناقص و مختصر در مورد نقاط مختلف هم می تواند مفید واقع گردد. ایران با سوابق تمدنی درخشان نسبت به بیشتر کشورها در دو قرن اخیر، بخصوص از جهات تکنیکی عقب مانده ولی باید بگوئیم شهر گلبایگان با قدمت تاریخی که دارد نسبت به بیشتر شهرهای ایران نه فقط هماهنگی رشد و پیشرفت نداشته است، بلکه سود حاصله از هنرها و تخصص آنها هم دیگران برده اند. با توجه به اینکه سرمایه نیروی انسانی ماهر و متخصص از ارکان دنیای صنعتی و پیشرفته است در این شهر به علت نبودن وسیله و امکانات و توسعه صنعتی و در نتیجه عدم جذب نیروهای تحصیل کرده و ماهر، رشد صنعتی هم وجود ندارد و سرمایه داران کمتر به فکر ایجاد کارخانه و کارگاه های پیشرفته برای ساخت مصنوعات هستند. وظیفه مردم منطقه و سرمایه داران است که در سرمایه گذاری های عمومی به منظور توسعه صنایع ضروری مناسب محل و جذب نیروها از امکانات موجود بهره گیری نمایند و در پیشبرد موقعیت شهر و روستا مفید و مؤثر واقع گردند.